

JELENIE W HODOWLI ZAGRODOWEJ

W Wejsunach (OZLP Białystok) od czterech lat prowadzone są badania naukowe nad zagrodową hodowlą jeleni. Prace badawcze prowadzone są przez pracowników Instytutu Genetyki i Hodowli Zwierząt PAN. Materiał zarodowy do hodowli pochodzi z fermy jeleniowatych prowadzonych przez Zakład Doświadczalny PAN w Popielnie oraz bezpośrednio z różnych terenów leśnych z wyselekcjonowanym porożem. „Chłopska Droga” (nr z 23 03 83 r.) informuje:

„(...) Prowadzona hodowla jest oparta o zasady selekcji. Do rozrodu używa się najlepszego materiału hodowlanego. Uzyskiwany przychówek w 50 procentach (w ramach umowy) służy do zasiedlania nim terenów, gdzie jelenie nie występują. Druga część pozostaje na fermie lub jest sprzedawana na eksport. Ceny za jelenia są na rynkach zagranicznych bardzo wysokie, znacznie wyższe niż za zwierzęta gospodarskie.

W ramach umowy Lasy Państwowe pokrywają koszty utrzymania zimowego jeleni. Koszty żywienia letniego, transportu, utrzymanie pracownika fizycznego i opiekę sprawuje Zakład Doświadczalny PAN w Popielnie. Prowadzi się tu badania nad opracowaniem optymalnych metod odchowu sztucznego cieląt jeleniowatych. Wyniki są przekazywane do praktycznego wykorzystania Lasom Państwowym. Co roku bowiem trafi do leśników duża liczba tak zwanych „sierot”, którymi trzeba się zaopiekować. Na skutek nieprawidłowego żywienia zwierzęta takie często się marnują, a przecież mogą być one po dochowaniu przedmiotem sprzedaży i źródłem cennych dewiz.

Badania ustaliły, że mleko jeleniowatych zawiera około 10 procent tłuszczu i 10 procent białka. Jest zatem znacznie bardziej skondensowane niż mleko krowie, co należy uwzględnić przy sztucznym wychowie.

Poza tym są prowadzone prace nad wykorzystaniem w dokarmianiu jeleniowatych pasz dotychczas nie branych w większym zakresie pod uwagę, jak kora z mechanicznego korowania drzew, liściarka, gałęzie ze zrębów itp. Zbierane są dane dotyczące wybiórczości pokarmowej oraz robione są analizy składu chemicznego tych tak zwanych odpadów leśnych. Wydaje się, że w hodowli jeleniowatych te właśnie odpady leśne mogłyby zaoszczędzić około 30 procent pasz gospodarskich. Poza tym mogą one służyć do taniego dokarmiania zimowego jeleni żyjących w naturalnych warunkach w lesie.

Na fermie w Wejsunach zebrano ponadto duży materiał dotyczący usypiania zwierzyny przy zastosowaniu różnych środków obojętniających i usypiających. Zagadnienia te są bardzo ważne ze względu na możliwości eksportu za cenne dewizy dziko żyjących jeleni odławianych w lesie. Zebrane dane zostaną przekazane do użytku Lasów Państwowych.

Dr inż. A. Krzywiński, prowadzący prace naukowe na fermie w Wejsunach opracował urządzenie w postaci wkładki do broni myśliwskiej, umożliwiające usypianie zwierząt z dużej odległości. Urządzenie to całkowicie zastępuje drogą (około 1 tysiąca dolarów) importowaną broń Palmera. Został zgłoszony wniosek patentowy i rozważa się możliwość podjęcia produkcji tych wkładek na eksport.

Oprócz wyżej wspomnianych, prowadzone są szeroko zakrojone badania nad rozrodem jeleniowatych. Dużym osiągnięciem na skalę światową było otrzymanie na świecie jelonków po inseminacji mrożonym nasieniem. Wyniki prowadzonych badań nad rozrodem były w 1982 roku referowane na Sympozjum w Stanach Zjednoczonych, gdzie spotkały się z dużym zainteresowaniem.

Należy również wspomnieć, że od około 10 lat wzrosło na świecie zainteresowanie hodowlą jeleni na mięso oraz na rosnące poroża, tak zwane „panty”. Obcięte w stadium wzrostu poroże wykorzystywane jest od wielu lat w medycynie. W latach 1981—1982 obcięto „panty” kilku jeleniom uzyskując w sumie ponad 20 kg tego produktu. Cena na rynku światowym za 1 kg „pantów” świeżych wynosi około 100 dolarów, a za 1 kg suszonych około 400 dolarów. W 1983 roku planujemy zorganizowanie sprzedaży „pantów” za granicę.

Olbrzymie fermy hodowlane o wielotysięcznych stadach zwierząt prowadzone są w Związku Radzieckim, Chinach a ostatnio masowo w Nowej Zelandii i Australii, a także w krajach europejskich. Na bazie doświadczeń zebranych w Popielnie organizowana jest obecnie nowa forma hodowli jeleniowatych na skalę gospodarczą”.